

Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

УДК 336.763.4

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20603591>

**Формування механізму фінансового забезпечення інвестиційних
проектів підприємств транспорту**

Назаренко Ярослава Ярославівна,

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та аудиту,

Національний транспортний університет, Київ, Україна,

<https://orcid.org/0000-0002-2343-6988>

Прийнято: 16.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

***Анотація:** Метою статті є формування ефективного фінансового механізму реалізації інвестиційних проектів підприємств пасажирського транспорту. Для досягнення поставленої мети в ході дослідження було використано комплекс відомих **наукових методів**: методи узагальнення було використано для узагальнення теоретичних підходів формування фінансових механізмів, а також формування узагальнених висновків; метод порівняння було використано для зіставлення різних підходів щодо створення ефективного механізму та його складових. Крім того використано методи логічного узагальнення та аналізу, які дозволили сформувати принципи, методи та інструменти реалізації механізму фінансового забезпечення інвестиційних проектів підприємств транспорту, обґрунтувати висновки щодо ефективності запропонованого механізму. **Результати.** У роботі досліджено процес формування механізму фінансового забезпечення інвестиційних проектів підприємств транспорту. Встановлено, що механізм*

фінансового забезпечення інвестиційних проєктів є багаторівневою системою, яка включає принципи, методи, інструменти, фінансові важелі та регуляторне забезпечення. Визначено його основні етапи реалізації. **Висновки.** Формування ефективного механізму фінансового забезпечення інвестиційних проєктів підприємств транспорту є ключовою умовою їх модернізації, підвищення конкурентоспроможності та забезпечення сталого розвитку в умовах обмежених фінансових ресурсів і високих інвестиційних ризиків. Його результативність визначається комплексним поєднанням різних джерел фінансування, ефективним управлінням фінансовими потоками та належним інституційним і регуляторним забезпеченням.

Ключові слова: фінансове забезпечення, інвестиційні проєкти, фінансові ресурси, механізм фінансування, інвестиційні ризики, транспортне підприємство

Global experience in financing sustainable development in the passenger transport sector

Iaroslava Nazarenko,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance,
Accounting and Audit, National Transport University,
Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-2343-6988>

Анотація: *The article aims to develop an effective financial mechanism for the implementation of investment projects by passenger transport companies. To achieve this objective, a range of established scientific methods were employed during the research: generalisation methods were used to summarise theoretical approaches to the development of financial mechanisms and to draw general conclusions; the comparison method was used to contrast different approaches to*

*creating an effective mechanism and its components. In addition, methods of logical generalisation and analysis were employed, which enabled the formulation of principles, methods, and tools for implementing the mechanism for the financial support of investment projects in transport enterprises, and the substantiation of conclusions regarding the effectiveness of the proposed mechanism. **Results.** This paper examines the process of developing a mechanism for financing investment projects in the transport sector. It has been established that the mechanism for the financial support of investment projects is a multi-level system comprising principles, methods, instruments, financial levers, and regulatory support. Its main implementation stages have been identified. **Conclusions.** The development of an effective mechanism for the financial support of transport enterprises' investment projects is a key condition for their modernisation, increased competitiveness and sustainable development in the context of limited financial resources and high investment risks. Its effectiveness is determined by a comprehensive combination of funding sources, effective management of financial flows, and appropriate institutional and regulatory support.*

Keywords: *financial support, investment projects, financial resources, financing mechanisms, investment risks, transport company*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Сьогодні підприємства транспорту, особливо ті, які здійснюють перевезення пасажирів, потребують оновлення рухомого складу, впровадження інноваційних технологій та забезпечення відповідності європейським стандартам функціонування транспортної системи. Реалізація цих завдань потребує значних обсягів фінансових ресурсів. Підприємства транспорту функціонують в умовах обмеженості власного капіталу, високої вартості кредитних ресурсів, нестабільності фінансового середовища та зростання інвестиційних ризиків. Додатковими

негативними чинниками виступають наслідки воєнних дій, руйнування транспортної інфраструктури, скорочення обсягів перевезень та необхідність відновлення логістичних зв'язків.

У сучасних умовах ефективне функціонування транспортних підприємств значною мірою залежить від здатності забезпечувати стабільне фінансування інвестиційних проєктів, спрямованих на розвиток і модернізацію галузі. Водночас існуючі механізми фінансового забезпечення часто не забезпечують достатнього рівня інвестиційної підтримки та характеризуються недостатньою адаптивністю до змін зовнішнього економічного середовища. Обмеженість бюджетного фінансування, недостатній рівень розвитку механізмів державно-приватного партнерства та складність залучення міжнародних інвестицій стримують реалізацію стратегічно важливих транспортних проєктів.

Тому, особливої актуальності набуває проблема формування ефективного механізму фінансового забезпечення інвестиційних проєктів підприємств транспорту. Такий механізм має забезпечувати оптимальне поєднання різних джерел фінансування, ефективне управління фінансовими ресурсами, мінімізацію інвестиційних ризиків та підвищення інвестиційної привабливості транспортної галузі. формування дієвого механізму фінансового забезпечення інвестиційних проєктів підприємств транспорту є важливим науковим і практичним завданням, від вирішення якого залежить ефективність модернізації транспортної системи, забезпечення її конкурентоспроможності та створення передумов для довгострокового соціально-економічного розвитку держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику формування фінансового забезпечення з метою реалізації інвестиційно-інноваційних проєктів підприємств досліджено М.Руциним [1]. Визначенню факторів формування інвестиційно-інноваційної стратегії розвитку підприємств

залізничного транспорту України присвячене дослідження Д.Сахно [2]. Проблеми та перспективи інвестиційного забезпечення розвитку підприємств визначені у дослідженні Г.В.Обруч, Р.В.Федюк та М.М.Броварник [3]. Фінансовий механізм державно-приватного партнерства в забезпеченні інноваційного розвитку підприємств досліджено М.Крупка та М.Русчишин [4]. У дослідженні авторами окреслено загальні й специфічні риси державно-приватного партнерства, проаналізовано сфери його застосування в інноваційному забезпеченні розвитку підприємств та з'ясовано основні ризики, що виникають у процесі реалізації проєктів державно-приватного партнерства. Теоретичні основи інвестиційної діяльності транспортно-логістичних підприємств розглядає у своїй статті О.Коваль [5]. У дослідження вчений розглядає роль інвестицій у забезпеченні безперебійного функціонування ланцюгів постачання, що охоплює розвиток інфраструктури, закупівлю нового транспорту, автоматизацію та цифровізацію управлінських процесів. Дослідженню процесів інвестування в розвиток транспортної інфраструктури України, виявленню основних проблем та аналізу критичних умов реалізації інвестиційних проєктів присвячена стаття С. Лози [6]. Особливостям реалізації інвестиційних проєктів в Україні в умовах поєднання економічної нестабільності та воєнних ризиків присвячені дослідження Р. Руденка [7], І.В. Кукушки [8] та О.П. Хаєцької [9]. Аналіз інституційного забезпечення розвитку підприємств автомобільного транспорту в умовах інноваційної економіки здійснено в дослідженні В.М.Нокончук [10]. Вчена дослідила вплив ключових компонентів інституційного середовища – стандартів якості та безпеки перевезень, механізмів державноприватного партнерства, фінансово-економічних стимулів, інноваційної та цифрової інфраструктури, а також соціальної та екологічної ефективності послуг – на ефективність і конкурентоспроможність транспортних підприємств. Особливості залучення джерел фінансування

інвестиційної діяльності в сучасних умовах досліджені Н.В.Усенко [11]. Проблемні питання застосування програм підтримки формування та розвитку критичної інфраструктури міжнародними фінансовими організаціями досліджені К.В.Клименко, К.В.Павлюк та М.В.Савостьяненко [12]. Процеси формування стратегій фінансування транспортних стартапів в умовах динамічних трансформацій сучасної економіки та інноваційного розвитку досліджено В.Власовою та М.Оліхненко [13]. Перспекти та виклики формування фінансових джерел інвестиційних проєктів у державному секторі України досліджують О.П.Ігнатенко та М.В.Меркулов [14]. Дослідженню місця та ролі транспортної системи України в економічному розвитку присвячене дослідження С. Степаненко та С. Руденко [15]. Вчені відзначають, що український транспортний сектор забезпечує територіальні взаємозв'язки, є сполучною ланкою між виробництвом і споживанням. Розробка програм розвитку транспортної системи потребує детальної оцінки її технічного стану, відповідності кількості і структури об'єктів реальним потребам розвитку бізнесу та транзитним можливостям.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми Попри наявність значної кількості наукових праць, присвячених дослідженню інвестиційної діяльності та фінансового забезпечення підприємств, низка важливих аспектів формування механізму фінансування інвестиційних проєктів у транспортній галузі залишається недостатньо опрацьованою. Більшість досліджень зосереджується на окремих джерелах фінансування або загальних підходах до управління інвестиціями, не враховуючи комплексний характер функціонування транспортних підприємств та їх високу залежність від зовнішніх економічних умов. Крім того, у науковій літературі недостатньо уваги приділено питанням системної взаємодії фінансових інструментів, інституційного середовища та державного регулювання у процесі формування ефективного механізму фінансового забезпечення інвестиційних проєктів

транспорту. Обмежено досліджено також особливості поєднання різних джерел фінансування, зокрема бюджетного, кредитного, приватного та міжнародного капіталу в умовах підвищених ризиків і нестабільності.

Таким чином, існує потреба у поглибленому науковому обґрунтуванні комплексного підходу до формування механізму фінансового забезпечення інвестиційних проєктів підприємств транспорту з урахуванням галузевої специфіки, сучасних економічних викликів та необхідності підвищення інвестиційної привабливості транспортної інфраструктури.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) Метою статті є дослідження теоретичних аспектів формування механізму фінансового забезпечення інвестиційних проєктів підприємств транспорту, а також виділення основних етапів його практичної реалізації. **Для досягнення мети були поставлені такі завдання:**

- дослідити економічну сутність механізму фінансового забезпечення інвестиційних проєктів підприємств транспорту,
- визначити основні принципи, методи та інструменти фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємств транспорту,
- Визначити основні етапи реалізації механізму фінансового забезпечення інвестиційних проєктів підприємств транспорту.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів.

Підприємства пасажирського в сучасних реаліях стикаються з нестачею фінансових ресурсів для забезпечення своєї стабільної роботи, реалізації інвестиційних проєктів. Значна частина транспортної інфраструктури та рухомого складу підприємств, є не лише фізично та морально застарілою, але й багато їх об'єктів були зруйновані внаслідок війни. Це потребує масштабних капіталовкладень у відбудову та модернізацію, оновлення матеріально-технічної бази підприємств та впровадження інноваційних технологій.

Водночас фінансові можливості транспортних підприємств залишаються обмеженими через регулювання тарифів, зростання витрат на паливно-мастильні матеріали, обслуговування інфраструктури.

Поняття «механізм фінансового забезпечення» є складним і багатоаспектним. Його сутність полягає у створенні умов для стабільного фінансування поточної діяльності та реалізації стратегічних цілей розвитку. Механізм фінансового забезпечення інвестиційних проєктів підприємств пасажирського транспорту є цілісною системою методів, інструментів та важелів, за допомогою яких здійснюється акумулювання, розподіл і використання фінансових ресурсів для досягнення стратегічних цілей розвитку транспортної інфраструктури [4].

Механізм фінансового забезпечення включає процеси акумулювання, розподілу та контролю фінансових ресурсів відповідно до потреб підприємства. Ефективність такого механізму значною мірою залежить від здатності підприємства адаптуватися до змін зовнішнього економічного середовища та рівня фінансових ризиків. У сучасних умовах механізм фінансового забезпечення виступає важливим інструментом забезпечення фінансової стійкості, інвестиційної активності та конкурентоспроможності підприємства.

Фінансовий механізм забезпечення інвестиційних проєктів є складною системою, яка об'єднує в собі різні елементи фінансового, організаційного та управлінського характеру (рис. 1). Його основною метою є створення умов для ефективного залучення, розподілу та використання фінансових ресурсів, необхідних для реалізації інвестиційних програм і модернізації транспортної інфраструктури. Особливість такого механізму полягає у необхідності врахування специфіки транспортної галузі, високої капіталомісткості проєктів та значної залежності від зовнішніх економічних чинників. Функціональна

використанням. Не менш важливими є принципи фінансової стійкості та збалансованості джерел фінансування, які забезпечують оптимальне співвідношення власних, позикових і залучених ресурсів, сприяючи підтриманню стабільного фінансового стану підприємства та зниженню ризику надмірної залежності від окремих джерел фінансування.

В умовах нестабільного економічного середовища особливого значення набувають принципи ефективності та адаптивності фінансового забезпечення. Принцип ефективності передбачає досягнення максимального економічного результату при раціональному використанні фінансових ресурсів, тоді як адаптивність забезпечує здатність механізму фінансування оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, ринкової кон'юнктури та фінансових ризиків. Реалізація зазначених принципів сприяє формуванню ефективної системи управління фінансовими потоками, підвищує інвестиційну привабливість транспортних проєктів та створює передумови для мінімізації ризиків у процесі реалізації інвестиційних програм підприємств пасажирського транспорту.

Важливими складовими механізму фінансового забезпечення є методи та інструменти залучення інвестиційних ресурсів, які визначають можливості підприємств пасажирського транспорту щодо реалізації стратегічних проєктів розвитку. Вибір конкретних інструментів фінансування залежить від масштабів інвестиційного проєкту, фінансового стану підприємства, рівня ризиків та умов зовнішнього економічного середовища. Ефективне поєднання різних джерел фінансування дозволяє забезпечити стабільність інвестиційного процесу та підвищити результативність реалізації транспортних програм.

Серед основних інструментів фінансового забезпечення важливе місце займають власні фінансові ресурси підприємств, які формуються за рахунок прибутку, амортизаційних відрахувань та внутрішніх резервів. Однак обмеженість власного капіталу транспортних підприємств часто потребує

залучення зовнішніх джерел фінансування, зокрема банківського кредитування, лізингових механізмів, державної підтримки та коштів міжнародних фінансових організацій. Особливого значення набувають механізми державно-приватного партнерства, які дозволяють об'єднувати ресурси держави та приватного сектору для реалізації масштабних інфраструктурних проєктів у сфері пасажирського транспорту.

Використання різних фінансових важелів створює можливості для активізації інвестиційної діяльності підприємств пасажирського транспорту навіть в умовах дефіциту внутрішніх фінансових ресурсів. Залучення грантових програм, міжнародних інвестицій та пільгових кредитних ресурсів сприяє модернізації транспортної інфраструктури, оновленню рухомого складу та впровадженню сучасних технологій. Комплексне застосування фінансових інструментів дозволяє знизити інвестиційні ризики, підвищити фінансову стійкість підприємств та забезпечити довгостроковий розвиток транспортної галузі.

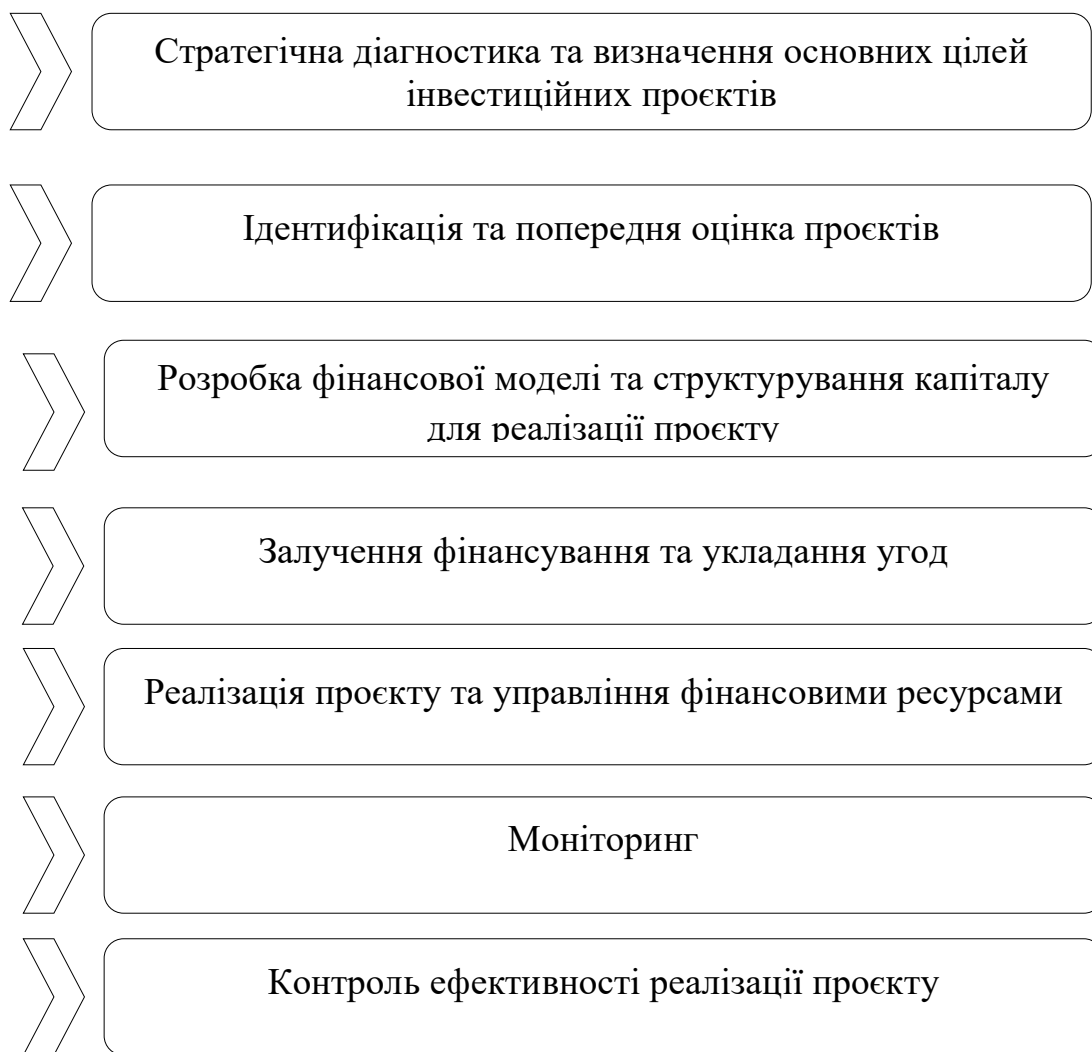
Нормативно-правове середовище є фундаментальною складовою формування механізму фінансового забезпечення інвестиційних проєктів. Воно охоплює систему законодавчих норм, регуляторних вимог, організаційних структур та неформальних правил, які визначають поведінку учасників інвестиційного процесу в транспортній галузі.

Фрагментованість відповідальності у сфері фінансування транспортної інфраструктури між центральними та місцевими органами влади, відсутність єдиного координаційного центру, що призводить до дублювання функцій, неефективного витрачання ресурсів та складнощів у стратегічному плануванні інвестицій є одними із найбільших проблем функціонування підприємств пасажирського транспорту.

Основні етапи реалізації даного механізму представлені на рис. 2. Поетапне формування та реалізація запропонованого механізму дозволить

сформувати ефективну систему фінансового забезпечення інвестиційних проєктів пасажирського транспорту.

Рис. 2. Етапи реалізації механізму фінансового забезпечення інвестиційних проєктів підприємств транспорту

Джерело: складено автором

Таким чином, механізм фінансового забезпечення інвестиційних проєктів підприємств пасажирського транспорту є складною багаторівневою системою, у межах якої взаємодіють фінансові, організаційні, правові та управлінські елементи. Його ефективність залежить не лише від обсягів доступних фінансових ресурсів, а й від здатності забезпечити їх раціональний

розподіл, контроль за використанням та адаптацію до змін зовнішнього середовища. Важливе значення мають стабільність фінансової системи, доступність інвестиційних інструментів та ефективність механізмів координації між усіма учасниками інвестиційного процесу.

Важливою складовою, яка забезпечує результативність функціонування механізму є якість інституційного середовища, узгодженість регуляторної політики та наявність стратегічного бачення розвитку транспортної галузі. Ефективне нормативно-правове забезпечення, державна підтримка інвестиційних ініціатив, розвиток механізмів державно-приватного партнерства та інтеграція міжнародних фінансових інструментів створюють передумови для реалізації масштабних інфраструктурних проєктів. Саме комплексний підхід до формування механізму фінансового забезпечення дозволяє підвищити інвестиційну привабливість підприємств пасажирського транспорту та забезпечити їх довгостроковий розвиток у сучасних умовах господарювання.

Висновки. В сучасних умовах розвитку транспортної галузі формування ефективного механізму фінансового забезпечення інвестиційних проєктів набуває важливого значення. Інвестиції, сьогодні, стають основою модернізації та відбудови транспортної інфраструктури, оновлення рухомого складу та підвищення якості транспортних послуг. Підприємства транспорту наразі функціонують в умовах обмеженості фінансових ресурсів, високого рівня інвестиційних ризиків, макроекономічної нестабільності та необхідності адаптації до вимог сталого розвитку. Це зумовлює потребу формування комплексного механізму фінансового забезпечення для здійснення стабільного інвестиційного процесу та ефективного використання фінансових ресурсів.

Механізм фінансового забезпечення інвестиційних проєктів підприємств транспорту є складною багаторівневою системою, яка охоплює

принципи, методи, інструменти, фінансові важелі, суб'єктів фінансування та регуляторне забезпечення. Його ефективність значною мірою залежить від збалансованості джерел фінансування, адаптивності до змін зовнішнього середовища та здатності забезпечувати мінімізацію фінансових і інвестиційних ризиків. Важливе значення мають принципи цільового використання ресурсів, фінансової стійкості, ефективності та гнучкості механізму фінансування.

Важливим у забезпеченні ефективної реалізації інвестиційних проєктів є поєднання різних інструментів фінансування, зокрема власних фінансових ресурсів підприємств, банківського кредитування, лізингу, державної підтримки, грантових програм, механізмів державно-приватного партнерства та міжнародних інвестицій. Комплексне використання таких інструментів дозволить підвищити інвестиційну активність транспортних підприємств, забезпечить реалізацію масштабних інфраструктурних проєктів та сприятиме модернізації транспортної системи.

Формування ефективного механізму фінансового забезпечення інвестиційних проєктів підприємств транспорту є важливою передумовою забезпечення їх фінансової стійкості, конкурентоспроможності та довгострокового розвитку. Подальше вдосконалення механізму фінансування потребує розвитку інституційного середовища, гармонізації державної регуляторної політики, активізації інвестиційної підтримки транспортної галузі та впровадження сучасних фінансових інструментів відповідно до умов трансформації економіки.

Список використаних джерел

1. Руцишин М. Чинники формування фінансового забезпечення розвитку вітчизняних підприємств на інноваційних засадах. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2023. № 318(3). С. 17–23.

DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-318-3-2>.

2. Сахно Д. Фактори формування інвестиційно-інноваційної стратегії розвитку підприємств залізничного транспорту. *Економіка та суспільство*. 2024. № 70. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-190>.

3. Обруч Г. В., Федюк Р. В., Броварник М. М. Проблеми та перспективи інвестиційного забезпечення розвитку підприємств. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2024. № 86. DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.86.309862>.

4. Крупка М. І., Руцишин М. О. Фінансовий механізм державно-приватного партнерства в забезпеченні інноваційного розвитку підприємств України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2022. № 26(54). С. 85–94. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Economy/article/view/3607> (дата звернення 20.05.2026)

5. Коваль О. Теоретичні основи інвестиційної діяльності транспортно-логістичних підприємств. *Економічний простір*. 2024. № 194. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.194.151-156>.

6. Лоза С. Інвестування транспортної галузі як основа відновлення економіки країни. *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2023. № 1. С. 200–211. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-7-28>.

7. Rudenko R. Особливості реалізації інвестиційних проєктів в Україні. *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій*. 2025. № 4(18). С. 701–711. DOI: <https://doi.org/10.32750/2025-0459>.

8. Кукушка І. В. Інноваційний розвиток транспортних підприємств України. *Економіка і суспільство*. 2022. № 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-17>.

9. Хаєцька О. П. Шляхи підвищення міжнародної інвестиційної привабливості України. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2020. № 3(53). С. 113–130. DOI:

<https://doi.org/10.37128/2411-4413-2020-3-9>.

10. Никончук В. М. Інституційне забезпечення розвитку підприємств автомобільного транспорту в умовах інноваційної економіки. *Вісник НУВГП*. 2025. № 3(111). DOI: <https://doi.org/10.31713/ve3202517>.

11. Усенко Н. М. Джерела фінансування інвестиційної діяльності підприємства та особливості їх залучення. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2025. № 2(47). С. 27–34. DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.47-4>.

12. Клименко К. В., Павлюк К. В., Савостьяненко М. В. Оцінка залучення ресурсів міжнародних фінансових організацій для фінансування інфраструктурних проєктів в Україні. *Наукові праці НДФІ*. 2022. № 3(100). DOI: <https://doi.org/10.33763/npndfi2022.03.042>.

13. Власова В., Оліхненко М. Формування стратегій інноваційного фінансування для транспортних стартапів. *Підприємництво та інновації*. 2025. № 36. С. 76–80. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/36.12>.

14. Ігнатенко О. П., Меркулов М. В. Джерела фінансування інвестиційних проєктів у державному секторі України: перспективи та виклики. У: *Теоретико-прикладні аспекти розвитку цифрової держави в Україні*. Київ: Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій, 2024. С. 260–270. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/p_2661_23355401.pdf (дата звернення 20.05.2026)

15. Степаненко С., Городецька Т., Руденко С. Інвестиційна складова розвитку транспортної системи України. *Економічний простір*. 2023. № 184. С. 123–128. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/184-21>.